

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБ З АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Безкровний Олександр Сергійович

Науковий керівник: д.т.н., доц. Налісько Микола Миколайович

Кожна держава в світі стикається з необхідністю захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій будь якого характеру: техногенного, природнього, соціального або воєнного. У разі виникнення загрози життю та здоров'ю людей, а також умовам їх існування проводяться аварійно-рятувальні роботи спеціальними службами. Створення та організація таких служб передусім є функція держави.

З огляду на те що Україна прагне до входження у Європейський союз, в роботі розглянуто як організована та функціонує ланка цивільного захисту населення у частині виконання аварійно-рятувальних робіт (АРР), зараз у нас в Україні та у європейських країнах. З цією метою виконано аналіз основних законодавчих та нормативних актів які регулюють ці питання в Україні та Федеративній Республіці Німеччина.

В Україні законодавчою базою проведення аварійно-рятувальних робіт, і в загалі захисту населення у надзвичайних ситуаціях є Кодекс цивільного захисту.

Згідно третього розділу кодексу [1], в Україні створена та функціонує Єдина державна система цивільного захисту, яка складається з двох підсистем: згідно статті 10 створюються ланки територіальних підсистем, саме органами місцевого самоврядування – в обласних центрах, у містах обласного і районного значення. Згідно статті 62 у селах, селищах, де немає і недоцільно утворювати пожежно-рятувальні ланки державного рівня, сільські та селищні ради утворюють пожежно-рятувальні підрозділи для забезпечення місцевої пожежної охорони.

Згідно статті 19 Кодексу цивільного захисту України, функціями пожежно-рятувальних служб є виконання аварійно-рятувальних робіт та інших невідкладних аварійно-відновлювальних робіт з ліквідації наслідків будь яких надзвичайних ситуацій на закріпленій території, а також виконання радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків надзвичайної ситуації (НС).

Для реалізації вимог Кодексу цивільного захисту, на державному рівні, в Україні функціонує згідно уставу Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Її територіальні підрозділи створені у всіх в обласних центрах, містах обласного і районного значення.

На рівні сільських та селищних рад утворюються ланки місцевої протипожежної охорони (МПО) які діють на основі «Положення про місцеву пожежну охорону» затвердженою постановою КМУ від 24.02.2003 № 202 [2]. Для створення пожежно-рятувальних служб МПО, Інститутом державного

управління та наукових досліджень з цивільного захисту ДСНС України розроблена нормативна база у вигляді серії практичних порадників з 15 частин.

Якщо звернутись до досвіду Федеративної Республіки Німеччини з цього питання то ми побачимо, що цивільним захистом населення опікується Федеральне Міністерство внутрішніх справ, при якому функціонує Федеральне відомство (департамент) у справах захисту населення та допомоги при катастрофах [3]. Але це відомство є суто координаційним, тому що згідно статті 30 Основного Закону здійснення державних повноважень та виконання державних завдань є справою федеральних земель. Тобто ключові завдання при виникненні криз або надзвичайних ситуацій на земельному та місцевому рівнях належать до компетенції федеральних земель.

У самих федеральних землях повноваження земельних МВС з цивільного захисту та виконання АРР розподіляються між округами районами та громадами. У самій нижній ланці тип пожежно-рятувальної служби залежить від кількості жителів громади [3]:

- до 50 тис. формується тільки добровільна пожежна бригада;
- 50 - 90 тис. формується професійна пожежна бригада + добровільна пожежна бригада або добровільна пожежна бригада з кількома професійними пожежниками + працівники комунальних служб;
- понад 90 тис. формується професійна пожежна бригада + добровільна пожежна бригада.

Якщо повернутися до МПО України то за типом вони формуються тільки з професійних пожежників + добровільна пожежна охорона з числа громадян, які постійно проживають у зазначеному населеному пункті.

Процес створення комунальної аварійно-рятувальної служби селищної ради доволі простий і всі алгоритми правового оформлення наведені у шостій серії практичного порадника.

Професійні рятувальники у місцевій пожежній охороні організують цілодобове чергування чотирьох караулів і роботу інструктора з профілактики пожеж та інших НС.

В Україні до початку війни існувало понад 1400 сільських та селищних громад. У якості прикладу створення ланки МПО можна розглянути такі формування Лиманської об'єднаної територіальної громади Донецької області (на жаль зараз знаходиться у фронтівій зоні) та підрозділ МПО Лісогринивецької громади у с. Аркадіївці Хмельницької області [4].

У цих громадах біли збудовані нові будівлі «Центрів безпеки громади» які оснащені необхідною оперативно-рятувальною і пожежною технікою та обладнанням.

Таким чином, можна підсумувати що організація ланки цивільного захисту населення у частині виконання АРР, в Україні та Німеччині дещо розрізняються але їх функціонування забезпечується однаковими типами аварійно-рятувальних формувань які складаються з професійних рятувальників у зв'язці з добровільною пожежною охороною.

Перелік посилань

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Положення про місцеву пожежну охорону. Затв. постанова КМУ від 24.02.2003 № 202.
3. Інтернет ресурс: <https://dsns.gov.ua/reformuvannya/metodichni-materiali>
Дата звернення: 22.04.2023.
4. Збірка кращих практик місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту та безпеки громад (2016-2017 роки) / [Виноградчий В.І., Волошин С.М., Лещенко О.Я., Ковровський Ю.Г., Михайлов В.М., Прусський А.В., Романюк Н.М.] ; за заг. ред. М.О. Маюрова, С.А. Парталяна, П.Б. Волянського]. – К. : ІДУЦЗ, 2018. – с. 131.